De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE**. Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE** van **De Heraut**, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen zullen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 17 December 1893. N°. 834.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden *f* 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureel 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel te Amsterdam.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

De eerste Bede.

ZONDAGSAFDEELING XLVII.

> De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de Naam des Heeren zij geloofd!
> Job 1 : 21b.

I.

Thans, nu we aan de beden zelve van het *Onze Vader* zijn toegekomen, worde er aanstonds nadruk op gelegd, dat we hier niet met betuigingen, niet met een belijdenis, niet met een verklaring te doen hebben, maar met *beden*. „Uw naam worde geheiligd" mag dus niet verstaan als een uitroep, als iets wat Gode wordt toegewenscht, als wilde men zeggen: „Uw naam is zoo heerlijk, dat het ons een oorzaak van vreugde zal zijn, indien uw naam geheiligd wordt". Neen, het is geen wensch, geen betuiging, geen uitroep; het is een gebed, een bede, een verzoek, een smeeking, een uitstorten van de begeerte zijner ziel voor den Heere. Wie *bidt:* „Uw naam worde geheiligd", begeert van God, dat de Heere zelf de vervulling dezer bede teweegbrenge. Omdat hij het begeert, en het zelf niet zoo kan doen zijn, daarom werpt deze bidder van het *Onze Vader* zich voor zijn God neder, en vraagt het nu van Hem, roept Hem aan of Hij het bewerken moge, en of alzoo op zijn gebed de verhooring moge volgen, die, wat deze eerste bede betreft, hierin bestaan zal, dat werkelijk, dat metterdaad de naam des Heeren beter geheiligd worde. Onze Catechismus heeft dit uitnemend gevoeld, en daarom, met opzet, de uitlegging der eerste en derde bede beide malen begonnen met het woordeke „*Geef*." Wie bidt, *vraagt* om iets, wie een bede verhoort, *geeft* iets. En deze duidelijke verklaring was hier daarom te meer op haar plaats, daar verreweg de meeste malen, dat het *Onze Vader* gebeden wordt, juist die eerste en derde bede de steenen des aanstoots zijn. Dat de tweede bede: „Uw Koninkrijk kome," een wezenlijke *bede* is, verstaat men nog wel. Immers, als Gods Koninkrijk meer komt, worden de toestanden om ons heen beter en reiner en heiliger. En omdat we hierdoor zelf iets erlangen, bidt men dat »Uw Koninkrijk kome" nog wel als een *gebed*. Maar als Gods naam geheiligd wordt, en als we uitroepen: „Uw wil geschiede", dan ontvangen we niets, en verstaan velen dat „Uw wil geschiede" veeleer van een berusting in een niet te verhelpen lijden. En vandaar komt het, dat men het gevoel van het gebed bij deze eerste en tweede bede kwijt raakt, en er meer zekere uitdrukkingen van eerbied en aanbidding in ziet. Onze God is zóó groot, dat ook onze ziel uitgaat in den wensch, dat zijn naam geheiligd worde; zóó groot dat we, als creaturen, zwichten voor zijn wil en hoog bevel. En wijl nu deze laatste uitlegging van deze twee beden, gelijk ons blijken zal, metterdaad verkeerd is, en het denkbeeld van een *bede* ook hier op den voorgrond moet treden, juist daarom spreekt onze Catechismus het juist bij deze twee beden zoo met nadruk uit, dat het beide malen er om te doen is, dat God ons iets zal *geven*.

—

Het tweede punt, waarop hier de aandacht moet gevestigd, is dat het „Uw naam worde geheiligd" de *eerste* bede is. Van de zes beden, waaruit het *Onze Vader* bestaat, zijn de eerste drie en de tweede drie groepsgewijze verbonden. Duidelijk springt in het oog, dat de eerste drie beden alle beginnen met *Uw* en dus op God doelen, terwijl in de laatste drie het *ons* op den voorgrond staat. „Geef *ons* ons dagelijksch brood." „Vergeef *ons* onze schulden." En „leid *ons* niet in verzoeking". Hier dus driemaal *ons*, juist zooals het in de eerste drie beden driemaal *Uw* heet: „*Uw* naam, *Uw* koninkrijk, *Uw* wil." Gelijk de hoofdsom van de Wet uit twee deelen bestaat, het één dat we *God*, en het tweede dat we onszelven en onzen naaste zullen liefhebben, zoo ook bestaat het *Onze Vader* uit twee groepen van beden, de eerste groep opspruitend uit de liefde voor God, en de tweede groep ingegeven door de liefde voor onszelven en onzen naaste. Kennelijk staat dit paar van drie beden dus op het schema van het Gebod terug. Er is dezelfde *indeeling*, en ook dezelfde *volgorde*. Immers ook hier gaat, evenals in de hoofdsom der Wet, de liefde voor God voorop. Eerst wordt er in het *Onze Vader* voor God gebeden, en eerst daarna voor ons, kinderen der menschen. Iets wat nu niet zeggen wil, dat de Christus, toen hij aan zijn jongeren het *Onze Vader* leerde, gedacht heeft: „Laat mij nu dit Gebed op het Gebod laten slaan," maar ons toont, hoe dezelfde grond gedachte én in het gebod én in het gebed zich vanzelf aan Jezus opdrong. Omdat zóó en niet anders de ware verhouding lag, dáárom, en alleen uit dien hoofde, keert diezelfde indeeling, en volgorde én in het gebed én in het gebod terug.

Juist daarom echter moet er te meer nadruk op gelegd, dat de beden voor den Naam, het Koninkrijk en den Wille Gods *vooropgaan*. Is het uw plicht, eerst uwen God, en daarna uw naaste lief te hebben, dan moet de liefde voor uw God ook in uw hart vooraan liggen, en als uw hart zich uit, moet eerst die liefde voor uw God aan het woord komen. Dit is zoo natuurlijk, en spreekt zoo vanzelf, dat men schier vragen zou, waarom hier nog afzonderlijk op te wijzen is. En toch beseft een kind van God, dit ook op zijn bidden begon te letten, zeer wel, waarom we dat vermaan van noode hebben. Het is toch niet de vraag, of ge wel toestemt, dat het zoo zijn moest, maar of het wezenlijk zóó en niet anders in uw eigen bidden toegaat. En dan, helaas, voegt ons de belijdenis, dat in verreweg de meeste gebeden, die worden opgezonden, de liefde voor God niet alleen niet het eerst, maar soms ganschelijk niet aan het woord komt. In den regel zijn we toch zoo vervuld met eigen nood en eigen behoefte, dat het gebed daarvoor *al* ons gebed wordt, en we het *Amen* op onze gebeden uitspreken, zonder zelfs aan een bede voor Gods naam of eere of koninkrijk te hebben gedacht. En ook al is het, dat in heiliger stemming ook die soort beden niet ganschelijk in ons gebed ontbreken, zoo is en blijft het toch de droeve ondervinding, dat die beden voor onzen God volstrekt niet *het eerst* bij ons opkomen, maar eerst *na* de beden voor eigen nood en dood haar plaats vinden. Of is het al, dat een enkel maal ook die hoogste orde bereikt wordt, zoodat metterdaad in ons gebed die eerste beden ook werkelijk voorop gaan, dan hebben we nog te klagen, dat het zoo *niet* eerst uit ons hart opkomt, dat veeleer ons hart eerst de beden voor eigen nood opgeeft, en dat het alleen uit plichtsbesef is, en omdat we het zoo geleerd hebben, en wel weten dat het zoo hoort, zoo we met voorbedachten rade de beden voor God voorop plaatsen.

Dit laatste is zoo waar, dat het nog het meest geschiedt, als we in het publiek voorbidden, en dat het 't zeldzaamst is en blijft, waar we in de binnenkamer alleen met onzen God zijn, en, zonder veel na te denken, onze ziel voor Hem uitgieten. Dan juist, als we onze ziel eenvoudig uitgieten, zooals het in onze ziel ligt, merken we gedurig dat in onze ziel de liefde voor onszelven en de onzen vooraan ligt en er het eerst uitkomt, en dat alzoo de liefde voor onzen God nog niet de eerste plaats in de beweging en uiting van ons hart verkregen heeft. Wie hier nu op let, wordt alzoo in zijn gebed aan zichzelven ontdekt. Immers zijn bidden zelf leert hem, dat *het eerste en groote gebod* bij hem, in zijn innerlijk zielsleven, nog achter staat bij het *tweede* gebod, en dat alzoo de orde in de liefde zijns harten nog niet overeenkomt met de orde, die Gods Woord ons in het gebod gesteld heeft. Niet alsof we in *de theorie* tegen die heilige orde zouden ingaan. Dat volstrekt niet. Dat God de Heere de eerste in onze gedachten moet zijn, spreekt zoo vanzelf, dat niemand het ontkennen zal. Dat stemmen we in het afgetrokkene dan ook allen toe. Alleen maar, we *zijn* daar nog niet. Zóó is het leven van ons hart nog niet omgezet. En zoo veroordeelt ons het gebod, en komt ons gebed ons onze achterlijkheid in genade ontdekken, opdat we juist door die overtuiging van achterlijkheid in genade te meer tot *bidden* om genade, ook om *die* genade, zouden worden uitgedreven. Ook daarom moet er zoo op aangedrongen, dat Gods kinderen ook voor zichzelven zich toch wennen aan het bidden van het *Onze Vader*. Niet op de sleur af, om het maar op gezegd te hebben, want dan geeft het natuurlijk niets. Maar wie er zich aan went, om het *Onze Vader*, al ware het slechts eenmaal elken dag, zóó te bidden, dat hij er met zijn ziel bij is, en niet rust eer hij er zelf in meebidt, die zal ervaren, hoe juist dát de beste prikkel is, om de *zelfzucht onzer gebeden* in toom te houden. Feitelijk toch is het alleen ons gemis aan ware *verloochening*, waaruit die verkeerde practijk der gebeden voortvloeit. Wie tot wezenlijke zelfverloochening, d. i. tot ware verloochening van zichzelven voor zijn God, is gekomen, kan niet eerst om zich zelven, en dan eerst om zijn God denken. En zoo ge dit toch doet, is het alzoo een bewijs, dat de *verloochening* u begeerlijk moge schijnen, dat ge ze moogt najagen, maar dat ze *nog niet* door u gegrepen is. Wie door de liefde voor zijn God verteerd wordt, denkt, vooral in zijn gebeden, om zijn God het eerst.

—

Wat nu de eerste bede, naar haar *inhoud*, betreft, zoo is hier sprake van de heiliging van Gods naam door *menschen*. Ook toch wordt de naam des Heeren geheiligd door de engelen; maar hiervoor kan niet gebeden worden, eenvoudig omdat de goede engelen Gods naam aldoor heiligen, en de kwade engelen het niet willen en niet kunnen. In de engelenwereld is de heiliging van Gods naam een besliste zaak. Die staan bleven, doen het, die vielen kunnen het niet meer. Voor de engelenwereld komt dus geen bede: „Uw naam worde geheiligd" te pas. En wat de overige schepping aangaat, zoo klimt er ongetwijfeld een sprake voor de eere Gods uit heel de schepping op, maar dit is nooit een *heiligen* van zijn naam; en ten andere behoeft ook om het uitgaan van die sprake niet gebeden te worden, eenvoudig wijl die sprake overal en vanzelf gehoord wordt: „Daar is geen spraak noch oord, daar is geen volk bekend, dat tot aan 's werelds end, der hemelen stem niet hoort." Van een *bede* om de *heiliging* van Gods naam kan dus alleen sprake komen ten opzichte van *menschen*, en wel, nader bepaald, ten opzichte van menschen, die nog op aarde zijn, of althans nog staan geboren te worden. Ook de gestorvenen toch vallen, evenals de engelen, in twee deelen uiteen. De gezaligden kunnen thans niet anders dan Gods naam *heiligen*. Gods naam nóg te ontheiligen zou hun onmogelijk zijn. En wie wegsterft buiten zijn Heiland is eeuwiglijk en voor altoos tot de heiliging van Gods naam onbekwaam geworden. De bede: »Uw naam worde geheiligd" *kan* dus niet anders slaan, dan op ons menschen, zooals we nu op aarde leven of leven zullen, omdat voor wie op aarde is of komen zal, de finale beslissing nog toeft. Eerst met den dood komt de onherroepelijke scheiding. Het is dus volkomen juist gezien van den Catechismus, dat hij die eerste bede uitsluitend verstaat van een heiligen van Gods naam door ons. Geef *ons*, eerstelijk, dat *wij* U recht kennen enz. Dit is niet een deel van het geheel, maar het gansche. Van een andere heiliging van Gods naam, die nog uit *genade* ware *af te bidden*, en die buiten ons menschen, die nog op aarde zijn, zou omgaan, kan eenvoudig geen sprake komen. Onder ons menschen die op aarde zijn, kan de naam des Heeren *geheiligd*, maar kan hij ook *ontheiligd* worden. Voor ons bestaan *twee* mogelijkheden, voor de engelen en voor de afgestorvenen slechts één. En juist wijl nu voor ons twee mogelijkheden bestaan, zoowel de mogelijkheid dat we Gods naam *heiligen*, als de mogelijkheid dat we dien *ontheiligen*, ontstaat hier aanleiding en oorzaak voor een bede. Immers, blijven we aan onszelven overgelaten, dan weten we zeker, dat het alleen op *ontheiliging* van dien naam bij ons uitloopt. Tot *heiliging* kan het eerst komen, als God ons daartoe de genade verleent. En juist omdat we ten deze geheel van de genade Gods afhangen, is het gebed hier het aangewezen middel om er toe te geraken. Bidt gij, en geeft God u op uw gebed zijn genade en zijnen Heiligen Geest, dan ja, maar ook dan alleen, zal het tot „heiliging van Gods naam" ook bij u komen.

—

Reeds hieruit ziet ge dus, hoe de *liefde voor God* in onze gebeden te verstaan is. We kunnen niet in den eigenlijken zin des woorden iets *voor* God *van* God afbidden. De eerste bede heeft dus *niet* de beteekenis: „Uw naam moet om uwentwil geheiligd worden. Gij, o, God, hebt die heiliging van noode. Toch derft Gij die heiliging. En nu bidden wij *voor U* en *van U*, dat die heiliging uw deel moge worden." Zoo kan noch mag iemand bidden. De Heere onze God is niet als iets behoevende. Hij is de algenoegzame in zichzelf. En wat voor de heiliging van zijn naam onmisbaar is, weet Hij beter dan wij het weten, en ontzegt Hem zijn vermogen niet. Neen, ook waar in ons gebed dat gebed, hetwelk uit liefde voor God opkomt, voorop moet gaan, is en blijft het toch altoos een gebed, dat aan *ons* door God iets mocht geschonken worden. Altoos is het een nood in ons, die tot bidden uitdrijft.

Nu zijn er intusschen tweeërlei nooden die we in ons bemerken, nooden en leemten en behoeften, die door de liefde voor onzen God in ons ontwaard worden, of wel nooden, leemten en behoeften, die uit de liefde van ons zelven en onzen naaste in ons opkomen; en hetgeen u zoo telkens veroordeelt is juist, dat die nooden, die uit de liefde voor uw God ontstaan, zoo bijna niet door u en in u gevoeld worden.

Ook in deze eerste bede is het dus een nood, een behoefte van de eigen ziel, die tot God doet roepen. In u leeft de klare overtuiging, dat Gods naam moet geheiligd worden. Ge bespeurt telkens, hoeveel hieraan ontbreekt, in u zelven en in anderen. Dit nu laat u geen rust noch duur, omdat die heiliging van Gods naam u zoo schoon en heerlijk en begeerlijk toeschijnt. Lust en zielsdrang ontwaakt in u, om ook zelf beter dan dusver tot die heiliging van Gods naam te mogen medewerken. Toch bevindt ge, hoe hiertoe de kracht in u ontbreekt. En nu gaat ge in het gebed tot uw God, Hem om hulpe, Hem om genade, Hem om die hooge zielskracht aanroepen, waardoor ook gij, en met u anderen, in staat zult gesteld worden, om op actieve wijze tot die heiliging van Gods naam mede te werken. »Uw naam worde geheiligd," beteekent dus niets anders, dan deze bede: „Geef mij, en verleen anderen, die genade die wij menschen behoeven, zal het ook bij ons en onder ons tot een heiliging van uw naam komen."

—

Wat die *naam* en wat dat *heiligen* beteekent behoeft hier, waar het gebed, en dat alleen, aan de orde is, niet breed uitgelegd. Zulk een breede uitlegging ware hier zelfs niet ter plaatse, noch bij de predikatie, noch bij de toelichting van den Catechismus. Die breede uitlegging hoort elders thuis, niet hier, en zou bij de behandeling van het gebed slechts van het gebed aftrekken. Eenmaal aan het *Onze Vader* toegekomen, moet en predikatie en toelichting zich uitsluitend op het *bidden* richten, en zich ten doel stellen, om het God gevallig bidden, en hiermeê de reinheid en den rijkdom van het gebedsleven onder de geloovigen te bevorderen. Meer bij wijze van herinnering volsta daarom de opmerking, dat de *Naam des Heeren* niets anders is dan de *Openbaring die God ons aangaande zich zelven gaf*. Wij uit onszelven kennen God niet, en weten dus ook niet, hoe we Hem *noemen* zullen. Indien we Hem uit onszelven kenden, zouden we zelven Hem een *naam* kunnen geven. Nu daarentegen God de Heere „alleen zichzelven bekend is en niemand nader," voegt het ons met Vondel in den reizang van den Lucifer uit te roepen: *Wie zal U noemen bij uwen naam?* Dit kan niemand. Dit kan alleen God zichzelven, maar ook aan ons kan Hij dit *noemen* mogelijk maken, doordat Hij uit genade zichzelven aan ons *openbaart*. Openbaart Hij zich niet, dan staan we voor het eeuwig mysterie en besterft alle toespraak tot onzen God op onze lippen. Maar openbaart Hij zich wel, gelijk Hij gedaan heeft, dan strekt dit alleen, om ons onzen God te leeren kennen, en ons te doen verstaan, hoe we Hem noemen zullen bij zijnen eigen naam. Wie van *Gods naam* spreekt, heeft onder dien naam dus te verstaan: *God gelijk Hij zich aan ons geopenbaard heeft*. Want zooals Hij is, zoo heeft Hij zich aan ons geopenbaard, zoo is zijn naam, en zoo hebben wij Hem te noemen. Er is daarom wel meer in God dan ons geopenbaard werd, en nooit zal de *naam* waarmee wij Hem noemen, zijn volle *wezen* in al zijn ondoorgrondelijke diepte uitspreken; maar hiermeê hebben wij niet te maken; ons is alleen van noode dat wij God kennen en noemen bij zijn naam, voorzoover Hij door menschen kan gekend worden; en daarom is de *Naam Gods*, of de zich *Openbarende God* geheel hetzelfde. Alleen wie Hem *kent* kan Hem *noemen*, en niemand kent Hem, hetzij God zelf zich aan hem geopenbaard hebbe. De zon en haar schijnsel geven hier het treffendste beeld ter opheldering. Wat wij genieten, wat we in ons leven opnemen is niet de zon zelve, maar het licht, het schijnsel, dat van die zon uitstraalt; en toch is het in dit schijnsel de zon zelve die ons aandoet. Daarom zeggen we ook: »Er is te weinig zon in die kamer", al weten we zeer wel, dat de zon zelve aan den hemel staat, en alleen haar schijnsel ons bereikt. En zoo nu ook is God de Zon, die in zijn wezen zich voor ons verbergt, maar zijn licht, zijn heilig schijnsel, den glans zijner Openbaring naar ons uitstraalt. Maar wie nu dien glans geniet, dit Goddelijk licht indrinkt, en bij het schijnsel dier Openbaring wandelt, zegt evenzoo dat hij gemeenschap heeft niet met het *schijnsel* van God, maar met God zelf, omdat Hij zelf in zijn Openbaringslicht, d. i. in zijn *Naam* tot ons komt, gelijk de zon ons aandoet in haar koesterende warmte.

Staat het zoo nu met den *Naam* des Heeren, dan is het immers tevens duidelijk, wat onder de *heiliging* van dien naam te verstaan zij. Immers gelijk de zon in de duisternis dezer aardsche natuur haar glinsterende, schitterende stralen uitzendt, zoo ook zendt God de Heere den blinkenden luister van zijn naam, d. i. van zijn Openbaringslicht, uit in de duisternis van deze wereld en van ons hart. De duisternis staat dus ook hier tegenover het Licht, en het Licht tegenover de duisternis. Waar de naam des Heeren uitstraalt, daar is het licht, en waar die naam des Heeren zijn glansen terugtrekt, daar is het duisternis. Nu is dat licht heilig, en de duisternis onheilig, en het *heiligen* van Gods naam bestaat dus hierin, dat wij de bezoedeling der duisternis van dien naam afweren, en daarentegen den heiligen glans van dien naam zuiver houden en laten uitstralen om ons en in ons. Gods naam wordt derhalve *ontheiligd*, als we de duisternis op zijn heilig erf laten voortwoekeren, en *geheiligd* indien we alle vermenging met de duisternis van dien naam afweren, ja, van dien naam alle duisternis terugdrijven. Gelijk de wolken en nevelen, gelijk de mist en het stof dat opwaait, den glans der zon voor ons verdonkeren kan, zoo ook kan wat er aan wolken en nevelen om en over ons zweeft, of aan mist en stof uit ons zondig leven opstijgt, den goudglans verdonkeren van den naam des Heeren. Dan wordt die naam ontheiligd. Indien daarentegen alle stof zakt en alle mist optrekt, en alle nevel verdampt, en alle wolk wordt weggeschoven, en alzoo de glans van den naam des Heeren met zijn volle werking doorbreekt, daar is een *heiliging* van den naam des Heeren, en koestert die naam ons met zijn heiligen gloed.

KUYPER.

„Getrokken met goedertierenheid."

> De Heere is mij verschenen van verre tijden. Ja, Ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.
> Jeremia 31 : 3.

Ons bestaan voor den Heere, onzen God, is en blijft toch altoos de hoofdzaak.

Alle aardsche betrekkingen worden eens afgebroken, alle verhouding waarin we tot menschen staan, gaat zoo licht te niet. Zelfs de band des bloeds verpandt niet immer bestendige liefde. Maar de band, die ons aan onzen God moet binden, is een band voor de eeuwigheid.

En toch wordt juist met dien band aan onzen God zoo weinig gerekend.

Wel een belijdenis van onzen God, wel een spreken over den Heere, wel een bidden en een lofzingen, maar *een eeuwige band der liefde aan het Eeuwige Wezen* is nog zoo heel iets anders.

Een band der liefde moet *binden*. Een band die los, die slap hangt, moge een koorde, een snoer, een vlechtsel zijn, maar een band is het niet. Een band moet den dienst en de werking van een *band* doen, en metterdaad u met hem aan wien ge dien band hebt, *vereenigen*.

Zoo merkt ge het karakter van zulk een *band* bij een jonge moeder, die van God haar eerste kindeke ontving. Dan kan ze er het oog bijna niet afhouden. Altoos weer keert ze naar dat wiegje terug, waar haar schat in ligt. Om dat kindeke wordt bij oogenblikken de man van haar hart soms vergeten. En als ze dat kindeke aan haar borst met de eigen melk voeden, en met haar eigen warmte koesteren mag, zoodat het is of moeder en kindeke geheel één zijn, dan eerst is ze volop gelukkig, en drinkt ze met nog voller teugen, dan dat kleine wicht de moedermelk, zelve moederweelde in.

Van zulk een band ontwaart ge de werking op den jongen man, in de eerste dagen, nadat hij de liefde eener jonge maagd mocht winnen. Ook dan toch is er dat gansch natuurlijke vergeten van wat vroeger schier eeniglijk boeide. Geen hoofd noch hart noch tijd meer voor zijn arbeid en zijn studiën, voor zijn vrienden noch voor zijn gewone ontspanningen. *Zij* neemt die eerste dagen heel zijn hart in, en voor haar zijn al zijn gedachten.

Die overspanning houdt dan wel niet aan. Ook zou zulk een spanning der liefde, hield ze aan, bij een creatuur *zondig* wezen, en bij die moeder in afgoderij met haar kindeke, en bij dien jongen man in afgoderij met de keuze van zijn hart ontaarden. Maar wat een *band* der liefde is, en hoe een band der liefde *trekt*, toonen dan toch beiden u.

En zoo verstaat ge dan de vraag: *Trekt u nu zulk een band naar uw God?*

—

Of liever, ook zoo is de vraag nog *te zwak* gesteld.

Want wel hebben we het recht, om den liefdeband, die ons aan onzen God moet binden, met

den band van de moeder aan haar kind, en van bruidegom en bruid te vergelijken, daar immers de Schrift ons hier zelve in voorgaat.

Maar toch, die zelfde Schrift wil, dat al zulke vergelijking steeds strekke, om de liefde voor God nog verre *boven* al zulke aardsche te doen uitgaan.

»Al kan ook een moeder haar zuigeling vergeten, zoo zou Ik u nochtans *niet* vergeten, spreekt de Heere."

Altoos gaat zijn liefde nog zeer verre *boven* de sterkste uiting van liefde op aarde uit.

En daarom moet het ook zoo bij u zijn. Niet God liefhebben als uzelven, hoewel dat reeds zeer sterk zou zijn. Neen, als uzelven moet ge *uw naaste* liefhebben; maar God moet ge liefhebben *bovenal*. Verre boven uw naaste, en verre boven uzelven. Voor Hem, den Heere uw God, moet het één volkomen verloochening van uzelven, uit liefde voor uw God zijn.

Alle liefde waarmee mensch en mensch elkander op aarde minnen, is dan ook slechts afschaduwing en afschijnsel van die eenwige liefde die van God komt en naar God moet wederkeeren.

Hij, de Heere uw God, gaat boven al.

Boven alles, omdat Hij uw God, omdat Hij de eenig aanbiddelijke, omdat Hij alleen de *volkomen* beminnelijke is, die eenigliik uw bewondering en den gloed van uw hart kan wekken, zonder dat ooit die bewondering of die gloed des heiligen minnens zal zijn uitgeput.

En wie *trekt* nu?

Trekt gij den Heere uw God aan? Zijt gij de magneet, van wien de kracht der aantrekking op dat Eeuwige Wezen uitgaat? Glijdt Hij ongemerkt en vanzelf naar u toe, omdat het pad des Goddelijken levens naar u toehelt?

Of is het omgekeerd, dat Hij het is die trekt? Is Hij het niet, die de snoeren verre henen wierp, om u te vangen en naar zich toe te trekken? Hebt ge het ervaren, dat God de Heere onwillig zich naar u keerde, of wel ondervonden, dat gij als onwillige werdt heengetrokken naar den Heere uwen God?

En op die vraag zegt uw Heiland: »Niemand kan tot mij komen, *tenzij de Vader hem trekke*". En om u zijn eigen Middelaarsliefde te verklaren, voegt hij er bij: »*Ik zal ze allen tot mij trekken*". Ja zelfs in het zinnebeeld der Bruidsliefde, ons zoo roerend schoon in het Hooglied van Salomo geteekend, betuigt de Bruid zelve, bij het denken aan haar Bruidegom: „*Trek mij, en ik zal u naloopen*"

Nu staat het krachtens de eeuwige verkiezing wel zoo, dat de Heere onze God zijn verkorenen mint als den appel van zijn oog, en dat zijn Goddelijke liefde niet *kan* aflaten, zich naar ons uit te strekken. Maar ook al wilt ge dit een trekken van God naar ons noemen, ook dan is het toch nooit een aantrekkingskracht, die er van u uitgaat, maar een kracht der trekking, die haar spanning aan Gods eeuwig raadsbesluit ontleent, en die in niets de heilige orde omkeert, dat wij in niets voor God aantrekkelijk zijn, terwijl God de Heere in alles ganschelijk aantrekkelijk voor zijn verkorenen is.

o, Als alle schepsel God den Heere in zijn Majesteit en in de volle uitstraling zijner Goddelijke liefde verstond, begreep en ontwaarde, aller schepselen gedachte zou eeniglijk met God vervuld zijn, en aller menschen hart eeniglijk naar den Eeuwige trekken.

Er behoeft bij God niets bij te komen, om u eeuwiglijk te boeien. Hij zal geen sieraad aanleggen om uw oog te bekoren. Hij zal zich niet liever voordoen dan Hij is, om uw liefde te winnen. Hij zal niet door voorspiegeling van weelde u overreden, om u straks in teleurstelling te verkoelen.

Eenvoudig *doordien Hij God is*, is Hij zoo goddelijk schoon, en zoo eenig in goddelijke volheid beminnelijk.

En niets getuigt dan ook zoo ontzettend van den vloek die op alle zonde rust, als dat verreweg de overgroote meerderheid der menschenkinderen, voor dien heiligen God zoo bijna niets gevoelen, zoo koud en onaandoenlijk voor Hem voorbijgaan, en het ontbranden van den liefdegloed voor het Eeuwige Wezen in hun eigen ziel niet kennen.

Ja, zoo diep zonk door de zonde ons menschelijk hart, dat nooit een eenig mensch dien heiligen God ook maar met eenige teederheid der liefde ooit zou hebben liefgehad, indien God niet zelf met een vonk uit *zijn* liefde de liefde in dat bevroren menschenhart had ingebracht.

Dit nu is het erfdeel zijner verkorenen.

Dit de genade, die aan hen geschiedt. Dit hun onuitsprekelijk voorrecht. Dit hun in eere en in waardeering alles te boven gaand privilegie.

Ze zullen op aarde misschien armoede lijden, allicht veel verdrukking hebben, niet onmogelijk, naar wereldschen maatstaf, de ongelukkigsten onder de kinderen der menschen zijn, maar *dit* hebben ze, *dat God de Heere ze trok en trekt met goedertierenheden.*

Dit, dat zij de vonk opvingen, waardoor hun de mogelijkheid geschonken werd, om het Eeuwige Wezen in oprechtheid liefte hebben.

Dit, dat van hen het floers werd weggenomen, en dat zij, althans in het aangezicht van Christus, als in een spiegel de heerlijkheid des Eeuwigen aanschouwen mogen.

Later zal dat nóg voller, zal dat nóg rijker worden, maar toch reeds hier is hun zoo onuitsprekelijk veel gegund.

Goda verborgen omgang.

Vriend van God te zijn.

Kind Gods te zijn, en het Abba, lieve Vader, met zuiver zilveren klank uit de enge borst te voelen opklimmen.

De verborgenheid des Heeren boven hun tente te ontwaren.

Te mogen verkeeren in de Tente des Heeren, en met zijn vleugelen zich als overdekt te weten.

En dan met en bij dit alles die vrede Gods in het hart, die warmte van hemelsche herkomst die koestert, dat instralen van een liefdegloed, die het eigen hart in liefde ontvonkt. Al door dat *trekken*.

Dat zaligliik outwaren: Mijn God laat mij niet los. Altoos weer klemt de band. Steeds weer voel ik in dien band de nieuwe trekkingen. Met touwen, zoo ge wilt, tot aan de hoornen van het altaar, want alleen in het bloed der Verzoening, kan die band heiliglijk werken. Maar dan toch een trekken als met koorden der liefde, met zeelen van Goddelijke erbarming.

Ja, het trekken van een God, die in de overmaat zijner liefde de orde van het creatuur en den Schepper schijnt om te keeren, en ten laatste tot ons komt, en ons bidden laat, *alsof uw God zelf u bade*: Laat u met God verzoenen.

Heilig, heerlijk voorrecht!

En toch, hoe leert nu de ervaring, hoe de historie, hoe uw omgeving, hoe ons eigen hart, u dat *uitverkoren kind van God* in zijn bestaan voor dien Vader in de hemelen kennen?

Getuigt nu de historie, waarborgt u uw omgang met de vromen, bezegelt uw eigen hart u, dat nu waarlijk de uitverkoren kinderen van God, bij dagen en bij nachten, van die liefde voor hun God vervuld zijn, in geestdrift voor dat eenig Voorwerp van hun liefde branden, en een machtiger, sterker aandrift kennen dan voor Hem te ijveren, voor Hem te leven en te genieten in de heilige gemeenzaamheid met Hem die hen trekt?"

Helaas, de vraag is niet over uw lippen of ge ontwaart de zelfbeschaming. Niet dat het trekken van Gods zijde u vreemd was, want zijn goedertierenheid waarmeê Hij u trok duurt den ganschen dag. Maar wat ge aanklaagt is uw eigen hoofd, dat aan allerlei, maar niet aan uw God dacht; uw eigen hart, dat naar allerlei, maar niet naar uw God uitging; uw eigen leven, dat op allerlei doeleinden gericht was, maar niet op het hoogste doeleinde in den Heere uwen God.

o, Dat koude stramme hart van binnen, dat ons nog telkens als een steen in de diepte van ons gemoed wegzinkt.

Neen, het is geen vleeschen hart meer. De genade, die u geschied is, moogt ge niet loochenen, noch klein achten. Er is in uw hart wel waarlijk gevoel; ge weet het zeer wel, wat het is, in liefde en aanbidding voor uw God weg te zinken. Hij, de Heere uw God, is u geen vreemde meer. Getrokken heeft Hij u wel waarlijk.

Maar dit is het, dat gij *uzelven aftrekt* en u *laat aftrekken* door de wereld, en dat ge u alzoo aan dat trekken van uw God bezondigt.

Om uw God zelven als het heerlijk Voorwerp uwer liefde volstandig te minnen, staat ge geestelijk nog *te laag*.

KUYPER.

Amsterdam, 15 Dec. 1893.

Verschil.

Zoo dikwijls de Synodale machthebbers iets op het spoor kwamen, dat ook maar naar *Doleantie* riekte, kon men twee dingen waarnemen.

Ten eerste, dat de dusgenaamd schuldige in minder dan geen tijd werd afgeset, zoo hij in eenig ambt stond. En ten andere, dat hij tevens ontzet werd uit zijn lidmaatschap van de Nederduitsche Hervormde kerk.

Zulk een onheilige, als elk Doleerende in het Synodale oog is, mocht geen oogenblik langer in dezen heiligen kring geduld.

Thans echter was er een kerkelijk geding aanhangig, niet tegen een predikant die doleerde, maar tegen een die zich op ergerlijke wijze tegen de onschuld van minderjarigen misgaan had.

En wat zag men nu?

Dat er alle tijd was, en dat het vonnis van ontzetting uit het ambt eerst na maanden volgde.

En ten andere, dat er wel ontzetting uit het ambt volgde, maar geen ontzetting uit het lidmaatschap der kerk.

Vraagt men dus aan de Synode: Wie moet sneller en harder gestraft, *zulk* een man of een Doleerende? Dan luidt het antwoord in de feiten: Iemand die doleert, is o. i. *nog erger*.

Ontslag.

De kerkelijke hoogleeraar Prof. Muller, heeft van de Synode zijn ontslag thuis gekregen.

Hij verliest daarom zijn traktement wel niet, want dat moet hem levenslang, 't zij als eigenlijk traktement, 't zij als pensioen worden uitbetaald; maar hij is zijn positie kwijt.

Hij kan zijn toga aan den kapstok hangen.

Hierop is nu wel iets te vinden. De Gemeenteraad kan hem in de Theol. faculteit der Stadsuniversiteit benoemen. Bedankt hij dan, dan is hij zijn wachtgeld kwijt. En neemt hij het aan, dan is hij ook wel zijn wachtgeld kwijt, maar krijgt er zijn traktement als hoogleeraar voor in plaats.

In plaats van te dalen, klimt hij dan zelfs nog in positie. Van kerkelijk hulp-professor, wordt hij dan Universiteits-hoogleeraar.

Maar afgezien nu van de gevolgen, die dat ontslag voor de positie van den hoogleeraar Muller zal hebben, is de houding door de Synode in dezen aangenomen, metterdaad interessant.

Ze neemt tegenover den Gemeenteraad van Amsterdam positie.

Amsterdams Gemeenteraad zal naar haar pijpen dansen, of wel zij zal Amsterdam tijdelijk, door aan de hoofdstad de kerkelijke professoren te ontnemen, en zoo de Theologische faculteit in moeite te helpen.

Welke tactiek hier nu achter zit, moet nog blijken.

Het kan zijn, dat de Synode denkt: „Als wij onzen strijd maar volhouden, zal Amsterdam wel eieren voor zijn geld koopen, en op zijn besluit terugkomen."

Misschien zelfs beeldt ze zich wel in, dat de burgers door haar besluit zóó zullen geïntimideerd worden, dat ze een volgend maal de lieden van de oude coterie weer inkiezen.

Ook kan het zijn, dat ze wel Prof. Muller ontslaat, maar om na zijn ontslag, in het kerkelijk Hooger Onderwijs te Amsterdam op geheel andere wijze te laten voorzien.

Op verrassingen heeft men zich bij de Synode altoos voor te bereiden.

Maar welke tactiek de Synode ook kiezе, zooveel blijkt toch nu reeds, dat ze met hand en tand zich blijft vastklemmen aan *de officieele positie*, en liever haar eigen vrienden in den steek laat, dan dat ze het *voluntary principle* (het vrijwilligheidssysteem) ook maar met den vinger zou aanroeren.

Dit nu toont taaiheid en onverzettelijkheid.

Maar ook, er ligt een sombere profetie in.

Wie aldoor tegen den stroom wil oproeien, wordt ten leste door dien stroom meegesleurd en verzwolgen.

Een pauselijke Encycliek.

Ook onserzijds mag ingenomenheid worden betuigd met de houding door Leo XIII op Theologisch gebied aangenomen.

Eerst toch deed hij een ernstige poging, om de studie van Thomas van Aquino weer in eere, zoo niet tot alleenheerschappij te brengen, en thans zond hij een Encycliek rond over de studie der Schrift, die ons niet anders dan weldadig kan aandoen.

De studie van Thomas van Aquino lacht ons daarom toe, omdat onder de Roomsche dogmatici zijn uiteenzettingen nog het meest dien vorm bewaarden, waaraan ook wij ons kunnen aansluiten. Er loopt metterdaad van Augustinus, over Thomas, een lijn op Calvijn, die elk Gereformeerd theoloog duurzame belangstelling inboezemt.

Maar uiteraard is het ons nog grooter oorzaak van vreugde, dat thans de studie van de Schrift zelve door Leo XIII op zoo welsprekende wijze en met zulk een klem aan de Roomsche geestelijkheid, aan de orden, en aan de mannen van wetenschap in het gemeen wordt aanbevolen.

Leo XIII doet dit blijkbaar met een dubbel doel. Ten eerste, ten einde meer dan dusver de kracht van het Woord Gods in en door de kerk te laten uitgaan, en ten andere, om de aanvallen der negatieve critiek op wetenschappelijke wijze af te slaan.

Hij doet daarbij belijdenis van de goddelijke autoriteit der Heilige Schrift op een wijze, die ook elk Calvinist toespreekt.

Reeds uit de grijze oudheid kent men de zeer zwaarwichtige getuigenissen, die het uitspreken, dat God, die eerst door de Profeten, later door Zich-zelven, eindelijk door de Apostelen heeft gesproken, ook de Schriftuur heeft samengesteld, die men kanoniek noemt, en dat die Schriftuur hetzelfde is als het goddelijk woord, de goddelijke uitspraak; dat zij een schrijven is, door den Hemelschen Vader aan het menschdom, ver van zijn Vaderland omzwervend, gericht en ons ter hand gesteld door de schrijvers van de gewijde boeken. Daar nu zoodanig de voortreffelijkheid is en de waardigheid der Schriften, dat zij, met God-zelven tot oorsprong, Diens diepste geheimenissen, plannen, werken omvatten, volgt hieruit, dat ook het deel der godgeleerdheid, 'twelk zich bijzonder bezighoudt met het verdedigen en verklaren der gewijde Boeken, van groot aanbelang en van hoog nut moet geacht worden. — Gelijk Wij derhalve aan sommige andere wetenschappen, die ons gedigend schenen om de eer Gods en het heil der menschen te bevorderen, door verschillende brieven en vermaningen, met Gods hulp niet zonder vrucht, Onze zorgen hebben gewijd, zoo bestond bij Ons reeds sedert lang het voornemen, tot de zoo alleredelste studie der H. Schriften op te wekken en ze te richten op den weg, die het best zou overeenkomen met de behoeften van onzen tijd.

Toon en taal mogen hier soms afwijken van onze manier van uitdrukking, toch is dit getuigenis in hoofdzaak schoon.

Lezenswaard is evenzeer wat hij zegt over de kracht van het Woord in de prediking:

Die eigenaardige en geheel buitengewone kracht der Schriftuur — een uitvloeisel van haar ingeving door den H. Geest — zal den gewijden redenaar gezag mededeelen, hem een apostolische vrijmoedigheid verleenen, hem een machtige welsprekendheid verzekeren, door welke de zielen worden gewonnen. Hij, die in zijn woorden den geest en de kracht van het Goddelijk Woord weergeeft, hij *spreekt niet in woord alleen, maar in kracht en in den H. Geest en in vele volheid.* Daarom moet worden getuigd, dat diegenen dwaselijk en onvoorzichtig handelen, die den godsdienst verkondigen en de goddelijke voorschriften prediken, zonder bijna een ander gezag aan te voeren dan dat der menschelijke wijsheid en wetenschap, en zich zoodoende meer gronden op de kracht van hun eigen bewijsvoering dan op die aan het goddelijk gezag ontleend. Hun woord, al schittert het dan ook van vernuft, ontbreekt het noodwendig aan kracht en gloed, verstoken als het is van het vuur van Gods woord; hun prediking staat te ver van die welke wordt aangeduid in den tekst: *Levende toch is het Woord Gods en werkzaam, en snijdender boven iegelijk tweesnijdend zwaard, en doordringende tot het scheiden van ziel en geest.*

De innerlijke waardij der Heilige Schrift prijst hij dan voorts in dezer voege aan:

De Heilige Vaders, door kennis en eigen ervaring van dit alles overtuigd, laten dan ook niet af, met uitbundigen lof te gewagen van de H. Schriftuur en van de vruchten, die uit hare beoefening kunnen worden getrokken. Zij duiden haar aan op veel plaatsen, 't zij als den allerrijksten schat der hemelsche leeringen, of als de altijd springende bron des heils, of als de vruchtbare weiden en heerlijke lusthoven, waar de kudde des Heeren op wonderbare wijze verkwikking en genot vindt. Zij zijn volkomen juist de woorden van den H. Hieronymus tot den geordenden Nepotianus: »Lees dikwijls in de H. Schrift; meer nog: leg dit heilig boek nooit uit de handen, leer daaruit wat gij anderen moet onderwijzen; dat het woord van den priester gegrond zij op het lezen der H. Schrift". Dit is ook de beteekenis van het woord van den H Gregorius den Groote, die op meer verheven wijze dan iemand anders de plichten van de herders der Kerk heeft aangewezen. »Het is noodzakelijk", zeide hij, »dat zij die zich op de prediking toeleggen, niet ophouden, de H. Schriften te bestudeeren". Hier ook willen Wij de waarschuwing van den H. Augustinus in herinnering brengen: „Hij zal niet een waar verkondiger van Gods Woord zijn aan de wereld, die buiten hem is, als hij niet binnen zich-zelven er naar luistert" Nog raadde de H. Gregorius den gewijden redenaars, vóór zij het Woord Gods aan anderen brachten, zich-zelven te onderzoeken, opdat zij zichzelven niet zouden verwaarloozen, terwijl zij zich met de daden van anderen bezighielden.

En eindelijk laat hij zich over het getuigenis, dat Christus aan de Schrift gaf, aldus uit:

De reden waarom deze studie zoozeer moet worden aangeprezen, ligt niet enkel in haar voortreffelijkheid en in de gehoorzaamheid, welke wij aan Gods Woord zijn verschuldigd, maar bovendien in het menigvuldig voordeel, dat wij er uit zien voortvloeien, naar het onfeilbaar getuigenis van den H. Geest: »*Alle Schrift, van God ingegeven, is nuttig tot leering, tot overtuiging, tot verbetering, tot opleiding in de rechtvaardigheid: opdat volmaakt zij de mensch Gods, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust.* Dat te *dien* einde God de Schriften aan de menschen heeft gegeven, blijkt uit het voorbeeld van Christus den Heer, en van de Apostelen. Hij-zelf immers, die »door Zijn mirakelen Zich gezag verwierf, door dat gezag aanspraak verkreeg op het geloof en door het geloof de volken voor zich won", was gewoon zich in de uitoefening van Zijn zending te beroepen op de H. Schriften; Hij bedient zich van die Schriften, om te verklaren dat Hij door God gezonden en zelf God is: Hij ontleent er de bewijzen aan, om Zijn leerlingen te onderrichten en Zijn leer te bevestigen; Hij beroept zich er op tegen de lasteringen Zijner vijanden; Hij bestrijd er de Sadduceën mee en de Pharizeën; tegen Satan-zelven richt Hij haar getuigenis, wanneer de Vorst der duisternis haar gezag op schaamtelooze wijze tegen Hem durft aanvoeren; Hij spreekt met haar woorden nog aan het einde van Zijn leven, en wanneer Hij van den dood is opgestaan, verklaart Hij den zin der Schriften aan Zijn leerlingen totdat Hij opstijgt naar de glorie des Vaders.

Uit de breede bespreking in deze Encycliek, zoowel over het doel waarmee de Heilige Schrift gegeven is, als over haar gebruik, en haar wetenschappelijke uitlegging en verdediging, halen we geen citaten aan, wijl een en ander meer buiten den kring van het niet-theologisch publiek ligt.

Toch zij de lezing van deze Encycliek aan theologen ten zeerste aanbevolen. Er ligt, al deelen we Leo's apologetisch standpunt niet, en ook al worden onderscheidene Calvinistische leerstukken omtrent de Schrift er in weersproken, nochtans menige wenk in, die ook onze theologen zich ten nutte kunnen maken.

Slechts één ding valt ook in deze Encycliek weer op, t. w. het contrast tusschen hetgeen eerst omtrent de hooge voortreffelijkheid der Heilige Schrift gezegd wordt, en tusschen hetgeen daarna volgt over haar gebruik.

Hier ligt de oude antinomie, waarin Rome door haar leer van de kerk verstrikt is; maar die vooral in een overigens zoo helder stuk als deze Encycliek, zeer de aandacht trekt.

Men gevoelt dit terstond, als men deze zinsnede leest:

En 't is hier, dat de zorg der Kerk op schitterende wijze aan het licht treedt. Om te voorkomen, dat *de schat der H. Schrift, welke de H. Geest met goddelijke mildheid aan de menschen geschonken heeft, ongebruikt zou blijven*, heeft zij te allen tijde de instellingen en voorschriften vermenigvuldigd. Niet slechts heeft zij bepaald, dat een groot gedeelte der H. Schrift in het dagelijksch officie door al haar dienaren zou worden gelezen en overwogen, maar ook, dat de H. Schrift door deskundige mannen zou onderwezen en verklaard worden in de kathedralen, de kloosters en huizen van religieuzen, waarin men zich zonder bezwaar op die studiën kon toeleggen. Bovendien heeft zij uitdrukkelijk voorgeschreven, dat op de Zondagen en hooge feestdagen de gelooviгen met de heilzame woorden van het Evangelie zouden gevoed worden. Dank zij de wijsheid en de waakzaamheid der Kerk, blijft op die wijze de studie der H. Schrift, bloeiende en overvloedige vruchten des heils opleverende, haar plaats behouden.

Is waarlijk deze regeling, om de Schrift niet ongebruikt te laten blijven, zóó schitterend?

Natuurlijk een Roomsche zegt *ja*, en acht dat dit de uiterste grens is, die door het gebruik der Schrift kan bereikt worden.

Maar welk is nu het oordeel, we zeggen niet van een Calvinist, die dagelijks bij Gods Woord leeft, maar van den onpartijdige, die buiten beide kerken staat?

Opleiding.

Gewogen op de weegschaal, die onder het bereik der meesten valt, weegt de *geestelijke* opleiding van de Dienaren des Woords het zwaarst.

Of iemand zich breed in kennis ontwikkelde, en of hij vormelijk schoon spreekt en voordraagt, is voor wie vromelijk oordeelt, het eerste en het hoogste niet. Vóór alle dingen vraagt wie vroom van hart is, of de prediker zelf in de dingen des Koninkrijks leeft.

En hierin verheugen we ons hartelijk; want een keer die *studie* of *gave* van spreken vóór *geestelijken rijkdom* ging trekken, ondermijnde eigen welstand.

Mannen „vol van kracht en van den Heiligen Geest", vraagt de heilige apostel, en nog altoos gaat er dán eerst onder het volk des Heeren een jubelend danken tot zijn God op, als het ontdekken mag, dat er weer *zulk* een man door Christus aan zijn kerk is geschonken.

Studie is aan den predikant met den advocaat, met den arts, met den doctor in de letteren gemeen. Gaven van *spreken en voordragen* zijn evenmin zijn uitsluitend bezit, wijl ook de schouwburgspeler er zijn gewin in zoekt. Maar *geestelijke hoogheid*, uit de ambtelijke gaven des Geestes vloeiend, is den Dienaar des Woords, in dien zin, uitsluitend eigen. Ze is *zijn* eigen privilegie. Althans hetgeen bij hem bijzonderlijk hoort.

Herhaaldelijk heeft de kerk van Christus dan ook gebloeid door den dienst van mannen die noch studie noch gaven hadden, maar wel de *kracht des Heiligen Geestes* betoonden. Het waren *zulke* mannen, die de Christus uit de visschersbevolking van Kapernaum tot zijn apostelen koos, en het was *deze* groep in het leven waaruit telkens en telkens weer, in dagen van kerkverval, de weeropbloeiing der kerken is uitgegaan. Ook in de dagen der Reformatie ging er van zulk soort mannen niet zelden groote kracht uit.

Hierop nu afgaande zouden we dan ook allicht neigen, om de *studie* en de *gave der sprake*, als min gewichtig, te onderschatten, om daarentegen op de *geestelijke* opleiding vollen nadruk te leggen.

De gedestitueerde kerken vormen geen zedelijk, maar een *geestelijk* lichaam, geen *wetenschappelijk* en geen *oratorisch* genootschap. Het verschijnsel der kerken is van *geestelijken* aard. En waar in die kerken toch nog allerlei stoffelijke en andere bemoeiing voorkomt, is deze aan de overige ambten en aan niet ambtelijke personen overgedragen, terwijl juist de *Dienst des Woords* een schier uitsluitend *geestelijk* karakter bezit.

Een Dienaar des Woords moet het Woord Gods prediken, moet de Sacramenten bedienen, moet in de publieke gebeden voorgaan, moet de kranken en stervenden vertroosten, wie in twist leven trachten te verzoenen enz. Geheel zijn ambt bijna gaat dus op in *geestelijke* dingen, waartoe noch studie alleen, noch gaven van welsprekendheid zonder meer bekwamen kunnen.

Al sprak een Dienaar des Woords alle talen der menschen, zoo hij de liefde Gods niet in zijn hart heeft uitgestort, is en blijft hij een klinkend metaal en een luidende schel.

Omdat zijn ambt *geestelijk* is, moet ook bij hem en in hem het *geestelijke* op den voorgrond staan, en waar sprake is van opleiding voor den Dienst des Woords rijst dus allicht de vraag, of niet de opleiding voor geestelijke rijpheid hierbij het zwaarst moet wegen.

Want we ontkennen wel niet, dat ook een man, die geheel buiten het leven van Christus staat, daarom toch wel de *voorwerpelijke waarheid* kan voorstellen, en het spreekt vanzelf, dat die voorwerpelijke waarheid voor onze rekening ligt, geheel afgescheiden van de vraag, hoe het innerlijk bij den prediker gesteld is, maar toch een onbekeerd man op den predikstoel is en blijft altoos een verschijning die onvoldaan laat.

De stelregel: *Wij gelooven, daarom prediken wij*, kan en mag door de kerk van Christus niet worden losgelaten.

De gebondenheid aan Gods Woord hangt er natuurlijk niet van af.

Als het God den Heere belieft Bileam door zijn ezel te laten toespreken, zoo is de uiting van dat anders stomme beest voor Bileam even beslist een getuigenis geweest, als hetgeen terstond daarop de engel des Heeren tot hem sprak.

Onder de discipelen die Jezus uitzond, om het Evangelie in de steden van Israël te prediken, was ook *Judas*, die aan alle geestelijk goed vreemd was, en straks zich verworgde in den eeuwigen dood.

Voor ons blijft dus het Getuigenis het Getuigenis, ook al ware het ons gebracht door een prediker, die zelf *geestelijk* stom of een *verrader* als Judas is. En zoo ook, nooit mag de waarde van het Sacrament afhankelijk gesteld van den innerlijken gemoedstoestand van hem, die het bedient. Immers niet de man die het bedient, werkt door het Sacrament, maar Christus uit den hemel.

Maar al is dit zoo; al mag en zal niemand dat tegenspreken; en al erkennen ook wij dat van ganscher harte, toch blijft het vaststaan, dat een *dood* prediker van het *levende* Woord een *misstand* is.

Wel mag hij daarom in zijn *ambt* niet worden verworpen, althans niet zoolang hij het Woord recht snijdt en het Sacrament zuiverlijk bedient. Ook bleek vaak, hoe de Heere een *dooden* prediker, die reeds in het ambt stond, in dat ambt tot bekeering deed komen.

Maar ook hierdoor wordt de waarheid niet vernietigd, dat het „vul van kracht en des Heiligen Geestes" het *natuurlijke* blijft, en dat, waar dit *niet* zoo is, de Heere aan zijn kerk iets onthoudt (onthoudt om haar schuld, onthoudt om haar te beproeven, of uit wat oorzaak ook) dat eigenlijk voor volle, rijke ontwikkeling van haar uitwendig leven onmisbaar is.

Bedienaren des Woords, die bleken met goed gevolg voor de *hemelsche academie* geestelijk geëxamineerd te zijn, bezaten daarom altoos een onschatbaar voordeel voor hun bediening, en werden door het volk des Heeren steeds met warme liefde gemind.

Op zichzelf zou het dus voor de hand liggen, dat de gedestitueerde kerken allereerst maatregelen namen, om met name deze *geestelijke* rijpheid bij de aanstaande Dienaren des Woords te bevorderen en aan te kweeken.

En kon dat, bleek het mogelijk, dan is er geen quaestie van, of dat zou ook zoo moeten.

Doch, helaas, zoodra men over deze *geestelijke* opleiding na gaat denken, stuit men aanstonds op zoo ernstige, zoo onoverkomelijke bezwaren, dat men spoedig van de onmacht der gedestitueerde kerken op dat *geestelijk* terrein overtuigd wordt.

Natuurlijk, de gedestitueerde kerken bezitten geen middel, om iemand van dood levend te maken.

Levend maken wie dood is, kan alleen de Heere onze God door zijnen Heiligen Geest.

En ook wie leeft, maar nog niet tot krachtdadige bekeering kwam, tot bekeering te baren, is een privilegie, dat de Heere, onze God, zichzelven voorbehield.

Want wel doet de kerk hierbij instrumenteelen dienst, door de predikatie des Woords, door vermaan en opwekking, door gebeden en smeekingen, maar toch niemand kan uit zijn wedergeboorte tot de bekeering voortschrijden, zonder de Inwerking van den Heiligen Geest. Wie dood is hoort de roepstem ten leven niet eens, maar ook hij, wiens oor geopend werd, kan, ook al *hoort* hij de roeping, toch aan die